

A gyarmatosítás (komplex – összehasonlító)

Szempontok	Műveletek tartalmak	Pont
Feladatmegértés és	A vizsgázó alapvetően Amerika 16. századi és India 18–19. századi gyarmatosítását veti össze a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy Amerikát 1492-ben fedezték fel.	0–2
	T2 Rögzít egy India gyarmatosítására vonatkozó időbeli elemet (pl. hétéves háború: 1756–63, a szipojlázadás: 1857) vagy India gyarmatosítását az ipari forradalomhoz / Viktória királynő uralkodásához köti.	0–2
	T3 Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. Kolumbusz először a közép-amerikai szigetvilágban kötött ki, Azték Birodalom / Mexikó, Inka Birodalom / Peru, Brazília portugál gyarmat).	0–2
	T4 Rögzíti a téma egy Indiára vonatkozó térbeli elemét (pl. Kelet-indiai Társaság monopóliuma, hindu és muszlim területek, a Brit Birodalom legjelentősebb gyarmata).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. kereszténység, kereskedelem, ipar, nemesfém /arany /ezüst.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. gyarmat, járvány, imperializmus / fajelmélet / rasszizmus, ipari forradalom.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a szöveg lényegét (pl. Kolumbusz hittérítéssel / missziós küldetéssel indokolja útnak indulását), rögzíti a szöveg lényegét (pl. Rhodes szerint a gyarmatosítás célja az angolok létszámának növelése / a civilizáció terjesztése / a világbéke), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a gyarmatosítók mindkét esetben civilizációs felsőbbrendűségi / küldetéstudattal rendelkeztek / a meghódítottak civilizálásával indokolták a hódítást; a 16. században vallási, a 19. században a faji ideológia támogatta a gyarmatosítást).	0–4
	F2 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. Kolumbusz / a gyarmatosítók fűszereket / nemesfémeket akartak szerezni), rögzíti a szöveg lényegét (pl. tiltották az indiai pamutszövetek importját Nagy-Britanniába; Nagy-Britanniában is megkezdődött a pamutszövetek gyártása), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a gyarmatosítás mindkét esetben az ázsiai kereskedelemmel függött össze; a 16. században a gyarmatosítás célja a távol-keleti luxuscikkek olcsóbb beszerzése / a luxuscikkekért fizetendő nemesfém megszerzése volt, a 18–19. században a brit textilipar nyersanyagbázisának / piacának biztosítása / vetélytársának kiiktatása).	0–4
	F3 Rögzíti a kép egy lényegi elemét (pl. a betegek kiütések jelennek meg; az indiánok betegségeiben haltak meg), rögzíti a kép egy lényegi elemét (pl. modern tűzfegyverek használata), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Amerika esetében a járványok pusztítása volt a gyarmatosítók sikerének egyik fő oka, míg Indiában az ipari forradalom biztosította modern fegyverek).	0–4
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Amerikát a spanyolok (és a portugálok / angolok, franciák) gyarmatosították, rögzíti, hogy Indiát a britek (és kis részben a portugálok, hollandok és franciák) gyarmatosították, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Spanyolország és Nagy-Britannia a 16., illetve a 18–19. század tengeri nagyhatalmai voltak; tengeri hatalmuk a gyarmatosítás oka és következménye is volt; az Atlanti-partvidék államai vettek részt a gyarmatosításban; mindkét területen nagy volt a versengés).	0–4
	E2 Rögzíti, hogy az amerikai gyarmatokról nagy mennyiségű nemesfém áramlott Spanyolországba / Európába vagy a gyarmatokon ültetvényeket létesítettek, rögzíti, hogy a gyarmatosítás után gyapotot importáltak Indiából Nagy-Britanniába vagy a brit textilipar termékeit szállították Indiába, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Spanyolországban az árforradalom gazdasági hanyatlást eredményezett, míg a brit iparosodást segítette a világkereskedelem / szabad kereskedelem / a megszerzett piac; a gyarmatosítás mindkét esetben a piacok bővülését / gazdasági növekedést eredményezett – igaz, ennek nem Spanyolország volt a nyertese; Amerika gyarmatosítása teremtette meg a világkereskedelmet, India gyarmatosítása pedig ennek forgalmát növelte jelentősen).	0–4
	E3 Rögzíti, hogy a spanyolok a portugálokkal (később a hollandokkal és britekkel is) vetélkedtek Amerikáért, rögzíti, hogy a britek a franciákkal / oroszokkal vetélkedtek Indiáért, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a spanyolok és a portugálok felosztották a világot maguk között, a britek kiszorították a franciákat Indiából / megegyeztek az oroszokkal ázsiai befolyási övezeteikről).	0–4
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–4
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22